

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СУСПІЛЬСТВО

Однією з головних тем наукових досліджень усе частіше постають інформаційні технології, їх вплив на людину та суспільство в цілому. Виникнення нових типів відносин між людьми, концепцій організації соціуму, що визначається головним фактором розвитку суспільства.

Актуальність даної теми визначається необхідністю здійснити філософський аналіз ролі інформаційних технологій з точки зору їх впливу на соціум.

Вагомий внесок у теоретичне осмислення інформаційних технологій та суспільної мережі зробили такі науковці, як Е. Тоффлер, А. Тойнбі, О. Шпенглер, М. Хайдеггер, К. Ясперс, І. Пригожин, Д. Чернавський та ін.

Мета дослідження: здійснити філософський аналіз інформаційних технологій їх вплив на суспільство та сфери застосування.

Об'єкт дослідження: інформаційне суспільство в умовах глобалізації.

Предмет дослідження: вплив інформаційних технологій на суспільство.

Інформаційні технології відіграють важливу роль в житті суспільства, активно впливають на стан політичної, економічної, оборонної та інших складових держави. Необхідність використання інформаційних технологій вже не викликає ніяких сумнівів, оскільки технологія – це одна з найбільш динамічно розвинутих областей сучасного життя. Використання нових інформаційних технологій дозволяє підвищити ефективність процесу навчання, сприяє здійсненню переходу до неперервної освіти, вирішує проблему доступу до нових джерел різноманітної інформації.

Соціальна суть інформації, полягає в тім, що вона набуває четвертого статусу після землі, капіталу та праці фактора економічного відтворення і стає основою всіх виробничих відносин. Впровадження високих технологій, які ініціюють глибинні трансформації у всіх сферах буття і здатні кардинально впливати на процеси самоорганізації складних систем, що сприяє розвитку нового типу суспільства. Ми живемо в історичний момент, що, за словами Кастельса, “характеризується трансформацією нашої “матеріальної культури” через роботу нової технологічної парадигми, побудованої навколо інформаційних технологій” [4, 328].

Особливістю інформації є те, що вона постійно збільшується в обсягах, не зважаючи на безупинно зростаюче її використання. Якраз це й покращує розвиток та вдосконалювання технології експлуатації інформаційних ресурсів, нагромадження й поширення інформації, які одержали назву “інформаційно-комунікаційні технології”.

Інформаційне суспільство формується на так званій безпаперовій технології виробництва, спілкування та споживання духовної продукції. Людина через інформацію вникає в культурні надбання, політичні та соціальні структури, які не мають до неї безпосереднього відношення та є далекими й неосяжними. Проте людина не перестає бути вагомою часткою природи, вона має границі власних психологічних можливостей. Залишаючись з комп'ютером сам на сам, вона потрапляє в нову сферу відчуження, де може з'явитися будь-яка ілюзія.

Таким чином, основні критерії інформаційне суспільство характеризує, наступним чином: по-перше, переважаюча роль інформації та її знання інформаційних технологій в існуванні, як усього суспільства, так і кожного окремого індивіда; по-друге, швидка заінформатизованість суспільства, що в свою чергу надає неабияке поширення послуг телебачення, мережі інтернет та засобів масової інформації; по-третє, глобальне, масове споживання інформації та цілого спектра інформаційних послуг; по-четверте, забезпечення вільного доступу до світових мережеских потоків інформації та безлічі інформаційних ресурсів; по-п'яте, інформаційна сфера діяльності стає однією із найбільш перспективних та прибуткових серед усіх інших сфер виробництва;

Отож, беручи до уваги дані критерії, інформаційні технології несуть в собі найбільш вагомий зміни у функціонуванні всіх сфер суспільства. Їх глобальний вплив вносить свій

відбиток на економічну, соціальну, духовну, культурну, освітню орієнтацію способу життя людей.

Світова мережа є основною ланкою в сфері інформаційних технологій, за допомогою, якої всебічно розвивається даний напрямок галузі. Також вона значною мірою займає провідне місце в формуванні інформаційного суспільства. Наслідком цього є поступове зникнення просторових та часових розмежувань, кордонів між державами. Активно відбувається проведення інформаційно-психологічних операцій, а саме застосування політичної пропаганди в засобах масової інформації. Використання даних методів призводить до помітного впливу на особистість та її погляди [3, 323].

Сенс нового суспільства, на думку Д. Тапскотта, полягає “у боротьбі за майбутнє, здатності створювати нові товари і послуги, можливості перетворювати підприємства у нові структури, які вчора ніхто й не уявляв, а завтра вже й думати забуде” [5, 53].

Мережа є сукупністю зв'язаних між собою вузлів. Взагалі, мережі - це достатньо старі форми матеріалізації людської діяльності, проте в наші дні вони знайшли нове життя в результаті перетворення їх в інформаційні мережі, об'єднані Інтернетом.

В нашому житті багато чого змінюється, саме через мережу. Від інформаційних технологій не слід очікувати утвердження демократичних цінностей. У світі інформаційних технологій починає панувати клас нетократів – нова правляча еліта, яка контролює доступ до інформації. Нетократична влада не є владою прийняття рішень як таких. “Нетократична влада - це контроль над розумінням того, які будуть наслідки альтернативних рішень” [1, 192].

У результаті проведеного дослідження отримано такі висновки:

1. Інформаційне суспільство, являє собою новий рівень в історії цивілізації, до нього можна віднести теоретичні знання, інформацію та інформаційні технології. Саме тому вони являються провідними цінностями майбутнього розвитку суспільства, вказують орієнтири змін соціальних зв'язків між людьми. Розвиток інформаційних технологій в наш час належить домінуючим факторам, який впливає на прискорення соціальних перетворень сучасного суспільства. Нові технології створюють нові можливості та горизонти для розвитку індивіда, розширюють діапазон вибору окремої особистості.

2. В сучасному світі, важко знайти сферу, в якій ще не застосовуються інформаційні технології. Тому, коректним буде помітити, що інформаційні технології в значній мірі впливають на розвиток суспільства, тим що вони являються важливою складовою сучасного суспільства. Згідно з цим використання інформаційних технологій дозволяє підвищити ефективність процесу навчання, сприяє здійсненню переходу до неперервної освіти, вирішує проблему доступу до нових джерел різноманітної інформації.

Література

1. Бард Александр, Зодерквист Ян. *Нетократия. Новая правящая элита и жизнь после капитализма.* - СПб, 2004. - 256 с.

2. Пиріг С. О. *Інформаційні технології та їх використання на підприємствах України* / С. О. Пиріг, О. А. Нужна // *Економічний форум.* – 2014. – № 3. – С. 190–195. – Режим.

3. Гнасевич Н. В., Рудакевич О. М. *Вплив політичної пропаганди в інформаційно-психологічних операціях: принципи, форми та засоби впливу* // *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: [Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м.Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, 21-22 квітня 2017р.].* – Тернопіль: Економічна думка, 2017 - 379 с.

4. Тапскотт Д. *Електронно-цифрове общество : Плюсы и минусы эпохи сетевого интеллекта* / Д. Тапскотт ; [под ред. С. Писарева ; пер. с англ. И. Дубинського]. - К. : INT Пресс; М. : Рефл-бук, 1999. – 403 с.

5. Левченко Л.Л., Яроцький Л.В. *Філософські основи інформації.* – Житомир: Полісся, 2007. – 176 с.

6. *Політологія: лекційний курс і практикум [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Гончарук, М. І. Гурик, І. С. Дмитрів [та ін.] ; за ред. Т.В. Гончарук.* – Тернопіль : Астон, 2009. – 375 с.

6. *Україна 2000 і далі: геополітичні пріоритети та сценарії розвитку // І. – 2000. – №18. – С.38-59.*

7. Гончарук, Т. В. *Ментально-філософські засади національного буття, їх детермінуючий вплив на суспільні процеси [Текст] / Т. В. Гончарук // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації : монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.] ; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 44-71*

8. Гончарук Т., Шумка М. *Національно-культурна ідентичність як маркер модернізованого українського суспільства // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Книга 6. – Л.: УБС НБУ, 2013. – 722с. – С. 391-399.*

9. Гурик, М. І. *Історична пам'ять народу у контексті актуальних завдань розбудови модерної української нації. / М. І. Гурик // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації : монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.] ; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 90-113.*

10. Гнасевич Н. В. *Українська національна ідея: генеза та сучасний зміст / Н. В. Гнасевич // Світоглядні та соціокультурні засади формування української модерної нації: моногр. / авт.колектив : О. М. Рудакевич (керівник) та ін. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 256 с.*

11. Рудакевич, О. *Взаємозв'язок національної ідентичності і культури в націєтворчому процесі / О.Рудакевич // Грані : [наук.-теорет. громад.-політ. альманах]. – 2010. – № 2. – С. 155–159.*